

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Херсонський державний університет
Освітня програма	23700 Середня освіта (українська мова і література)
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	014 Середня освіта

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Херсонський державний університет
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	23700
Назва ОП	Середня освіта (українська мова і література)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Спеціалізація (за наявності)	014.01 Українська мова і література
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Коваль Оксана Володимирівна, Марчук Надія Юріївна, Козлов Роман Анатолійович (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	21.04.2020 р. – 23.04.2020 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	http://www.kspu.edu/About/Faculty/IPhilologyJournalizm/ChairUkrLang/navchalniplanyopp.aspx
Програма візиту експертної групи	http://www.kspu.edu/Archive.aspx?publishermoduleid=1484 (оголошення від 21.04.2020 про відкриті зустрічі, програма візиту не оприлюднювалася).

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

☐ Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Освітньо-професійна програма 014 «Середня освіта (українська мова і література)» першого (бакалаврського) рівня реалізується в ХДУ тривалий час. У березні 2018 р. ОП приведено до форми, рекомендованої МОН. Відповідно скориговано НП для студентів 2016 та 2017 рр. вступу. З 04.09.2019 уведено в дію нову редакцію ОП, за якою навчаються студенти першого курсу та яка подана на акредитацію. У змінах до нової редакції ОП враховано думку здобувачів, роботодавців, тенденції ринку праці. Зміни торкнулися передусім практичної підготовки та вибіркового блоків дисциплін, дещо неточне формулювання цілей ОП не змінилося. Проте внаслідок змін суттєво скоротилася можливість формування здобувачами індивідуальної освітньої траєкторії за основною кваліфікацією та виникли порушення логіки вивчення окремих ОК. Системними недоліками є неготовність ХДУ продемонструвати всі необхідні робочі програми для оцінки досяжності програмних результатів ОП, зокрема з додаткової кваліфікації; запровадження «позакредитних» дисциплін; невідведення годин для підготовки здобувачів до семінарських і практичних занять зі значної частини ОК; відсутність унормованої процедури формування Індивідуального навчального плану здобувача за участі самого здобувача. З решти критеріїв ОП та процес її реалізації не виявляють критичних недоліків. ХДУ демонструє прагнення вдосконалити матеріально-технічне, нормативне та інституційне забезпечення освітнього процесу. Декларовані зміни (як-от перехід до накопичувальної системи оцінювання результатів навчання, об'єднання факультетів) очікувано ліквідують частину виявлених недоліків. Гарант, професорсько-викладацький склад, керівництво ХДУ демонструють готовність прислухатися до рекомендацій та врахувати їх під час вдосконалення ОП та освітнього процесу загалом.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Освітня програма враховує всі результати навчання, необхідні для формування вчителя української мови та літератури. Досвід реалізації цієї та подібних ОП забезпечує її чітку структуру, відповідність предметній області, формування широкого спектру соціальних навичок. Слід відзначити налагоджену роботу соціально-психологічної служби, гуманітарного відділу, органів студентського самоврядування та профкому. Позитивним є прагнення ХДУ: – переглядати ОП відповідно до тенденцій ринку праці та галузевого контексту з активним залученням до цього процесу різних груп стейкхолдерів, передусім здобувачів освіти та роботодавців; – розвивати нормативну та інституційну базу забезпечення якості освіти; – використовувати в освітньому процесі ІТ-рішення, запроваджувати нові; – популяризувати засади академічної доброчесності; – розвивати систему рейтингування та стимулювання викладачів, зберігати кадровий потенціал; – підтримувати та розвивати матеріально-технічну базу, сервіси для забезпечення здорового способу життя студентів, соціальну інклюзію осіб з особливими потребами; – належно оприлюднювати необхідну інформацію про діяльність закладу та структурних підрозділів.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Слабкими сторонами ОП є: – неоднозначне формулювання мети; – недостатнє врахування в ПРН регіонального контексту; – недостатня продуманість вибіркового блоку та їхніх ПРН; – недостатньо продумана система практичної підготовки за професійними кваліфікаціями «вчитель української мови та літератури» та «вчитель англійської мови»; – відсутність у багатьох ОК годин, запланованих для підготовки до семінарських та практичних занять; – порушення логіки вивчення окремих ОК, зокрема і в контексті співвідношення обов'язкових та вибірових компонентів; – вкрай малі можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувача в межах основної предметної спеціальності; – відсутність РПНД з низки ОК та підсумкової атестації, зокрема вибіркового блоку «Польська мова», що не дає можливості оцінити досяжність ПРН; – наявність в ОП та НП «позакредитних» дисциплін та факультативних курсів; – надмірне навантаження на студентів під час виконання курсових робіт; – відсутність опису форми та особливостей проведення контрольних заходів у РПНД та практика їх визначення або зміни під час семестру; – невідповідність програм з модулів атестаційного екзамену визначеним у НП модулям; – відсутність практики регламентованого оскарження результатів оцінювання; – практика недостатнього інформування вступників щодо змісту ОП та її ОК, зокрема через затвердження її нової редакції пізніше, ніж відбувся вступ на навчання. Рекомендуємо: – уточнити мету ОП, врахувати в ПРН регіональний контекст; – розширити і систематизувати форми взаємодії зі стейкхолдерами та реєстрації наслідків такої взаємодії. – вивирити, гармонізувати зміст і логіку вивчення окремих ОК; – збільшити кількість кредитів і семестрів для дисциплін вільного вибору; – розробити всі необхідні РПНД, щоб уявляти цілісну картину підготовки здобувача; – удосконалити систему виробничих практик; – переглянути РПНД на предмет реального навантаження на здобувачів; – відмовитися від практики «позакредитних» дисциплін; – відображати в РПНД (силабусах) форми та особливості проведення контрольних заходів, не міняти їх після початку курсу, заздалегідь оприлюднювати письмово; – переглянути документи, пов'язані з модулями підсумкової атестації; – розширити сферу застосування перевірки на плагіат. – вчасно оприлюднювати проєкт оновленої ОП, змін до неї та таблицю пропозицій; – приймати зміни до ОП в кінці навчального року для належного ознайомлення абітурієнтів з її змістом; – розмішувати повну інформацію про ОП на сторінці «Абітурієнту» для полегшення пошуку інформації про ОП; – поновити практику залучення до освітнього процесу фахівців-практиків. Рекомендуємо нормативно врегулювати: – процедури вирішення конфліктних ситуацій, зокрема пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією, булінгом; – розширення кола застосування правил визнання результатів, отриманих в інших ЗВО; – порядок формування індивідуального навчального плану здобувача із залученням самих здобувачів.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Основна мета ОП сформульована по-різному («формування загальних та фахових компетентностей для виконання професійних завдань та обов'язків освітнього, науково-дослідницького та інноваційного характеру в галузі сучасної лінгвістики та літературознавства, педагогіки та методики середньої освіти, здатності до самостійної науково-педагогічної діяльності в умовах навчальних закладів середньої освіти» на с. 3 та «підготовка висококваліфікованих кадрів, які б мали глибокі міцні знання для виконання професійних завдань та обов'язків...» на с. 4) і нечітко відображає основну кваліфікацію, яка присуджується випускникам, та не відображає додаткової кваліфікації. Такі ж формулювання наведені в редакції ОП 2018 р., яка була надана на запит ЕГ. У «Відомостях про СО» наведені інші формулювання мети ОП («підготовка конкурентноспроможних вчителів української мови та літератури...» на с. 5, «підготовка конкурентноспроможних фахівців-учителів...» на с. 6). Вважаємо, що така ситуація ускладнює розуміння самим ЗВО головних цілей ОП та, відповідно, напрямків її вдосконалення. Слід констатувати, що неврахування у формулюванні мети ОП додаткової кваліфікації віддаляє її від місії ХДУ, яка відображена в «Студентському путівнику 2019–2020» (<http://www.kspu.edu/ForStudent/StudentGuide.aspx>, с. 9): «ХДУ розширює можливості для реалізації персональної освітньої траєкторії розвитку студентів». Разом з тим спостережене ЕГ вдосконалення ОП відповідає напряму «Якість освітнього процесу і модернізація програм», описаному в «Стратегічному плані розвитку Херсонського державного університету на 2018–2023 рр.» (<http://www.kspu.edu/Information/strategy.aspx>, с. 21).

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Відповідно до наданих ХДУ документів та роз'яснень навчання студентів 2016–2018 рр. вступу здійснювалося за ОП, редакція якої 2018 р. була оформлена відповідно до листа МОН №1/9-239 від 28.04.2017. У 2019 р. ОП зазнала змін, а її нова редакція від 30.08.2019 р. була подана на акредитацію. На основі порівняння двох редакцій ОП встановлено, що змін зазнали окремі компетентності та ПРН, пов'язані із блоками вибірових дисциплін, структура подання ПРН (суцільна нумерація замість поділу на пов'язані зі знаннями, уміннями тощо), ОК вибірових блоків, розподіл кредитів між окремими ОК. Надані ХДУ документи (витяги з протоколів засідань кафедри української літератури від 07.05.2019, кафедри української літератури від 03.06.2019, науково-методичної ради від 27.08.2019) засвідчують, що думка стейкхолдерів (передусім роботодавців) врахована під час формулювання ПРН, зокрема тих, що формуються вибіровими блоками ОК. При цьому цілі ОП у новій редакції не зазнали змін. Під час співбесід зі здобувачами та роботодавцями з'ясовано, що основною формою залучення їх до вдосконалення ПРН ОП була участь у засіданнях кафедр та круглих столах. А це водночас є свідченням залучення академічної спільноти до вироблення ПРН нової редакції ОП. Документально встановити факти опитування здобувачів щодо змін до ОП, на які є покликання в наданих витягах з протоколів, не вдалося. Водночас під час співбесіди здобувачі підтвердили бажання внести в ОП саме ті зміни, які зазначені в наданих документах.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Цілі ОП у новій редакції не зазнали змін. Змінилися ПРН, що формуються вибіровими блоками ОК. Замість вибірових блоків (спеціалізацій у термінології ХДУ) «Документознавство», «Редагування освітніх видань», «Медіалінгвістика» уведено блоки «Англійська мова» та «Польська мова» з відповідними ПРН 7.1/7.2 та 15.1/15.2. Такі зміни ПРН відбивають тенденції поширення англійської мови в Україні та регіонального ринку праці (розширюють можливості працевлаштування випускників у сільських школах Херсонщини з можливістю викладання кількох предметів). Також зміни до ПРН відображають урахування досвіду аналогічних вітчизняних ОП, зокрема пов'язаних з підготовкою вчителів іноземних мов. Разом з тим видається, що при формуванні нової редакції ОП лишився неврахованим регіональний контекст, зокрема протистояння вчителів української мови та

літератури засиллю російської мови. Вважаємо, що було б доречним передбачити окремі ПРН, пов'язані з особливостями роботи вчителя у білінгвальному середовищі, та відповідні ОК для їх досягнення.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Стандарт вищої освіти для бакалаврського рівня спеціальності 014 Середня освіта (українська мова та література) відсутній. Зіставлення ПРН, наведених в ОП, із вимогами 7 кваліфікаційного рівня Національної рамки кваліфікацій засвідчило таке. Знаннєвий компонент представлений ПРН 1, 3–6, 7, розкритий повністю. Уміння/навички представлені ПРН 2, 6, 8–15, 23, розкриті повністю. Комунікативний компонент представлений ПРН 9, 10, 12, 15–19, розкритий повністю. Компонент відповідальності та автономії представлений ПРН 10, 13, 14, 16–18, 20, 21, 23, розкритий повністю. При цьому слід зауважити, що у «Відомостях про СО» наведений інший розподіл ПРН за компонентами вимог 7 кваліфікаційного рівня Національної рамки кваліфікацій. Це може свідчити, що формулювання ПРН є недостатньо чітким та потребує доопрацювання. Опосередковано це також підтверджується висловленням під час фінальної зустрічі колективним проханням працівників ХДУ до відповідних структур прискорити прийняття стандартів вищої освіти для спеціальності 014 Середня освіта.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Сильною стороною ОП є врахування всіх ПРН, необхідних для формування вчителя української мови та літератури. Позитивним є прагнення ХДУ переглядати ОП відповідно до тенденцій ринку праці та галузевого контексту з активним залученням до цього процесу різних груп стейкхолдерів, передусім здобувачів освіти та роботодавців. Позитивним є повне врахування у сформульованих ПРН вимог 7 кваліфікаційного рівня Національної рамки кваліфікацій в умовах відсутності стандарту вищої освіти.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Недоліками ОП в контексті критерію 1 є: – неоднозначне формулювання мети ОП та неврахування в ньому додаткової кваліфікації; – зміна та уточнення тільки тих ПРН, що досягаються вибіркоковими блоками; – недостатнє врахування в ПРН регіонального контексту, зокрема білінгвальності. Рекомендуємо: – переглянути формулювання мети ОП та, можливо, уточнити його у форматі підцілей; – переглянути формулювання ПРН, що стосуються основної кваліфікації, зокрема ті, що відображають специфіку ОП; – розширити форми взаємодії зі стейкхолдерами та реєстрації наслідків такої взаємодії.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

Внесені зміни в редакцію ОП 2019 р. засвідчують прагнення ХДУ до обґрунтованих змін, відповідних тенденціям галузі та ринку праці. Помітне прагнення ХДУ налагодити системну взаємодію з головними групами стейкхолдерів у контексті вдосконалення ПРН та, можливо, цілей ОП (з огляду на внесені зміни до вибіркокових блоків). Разом з тим помітне прагнення розробників ОП під час трансформації зберегти ядро змісту ОП, що відповідає усталеному уявленню про підготовку вчителя української мови та літератури. Відповідно до цих тенденцій виявлені недоліки видаються такими, що можуть і будуть усунуті ближчим часом під час періодичного перегляду ОП. Під час співбесід гарант та керівництво ХДУ виявили повне розуміння описаних недоліків та прагнення їх усунути.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Відповідний стандарт вищої освіти відсутній. Обсяг ОП становить 240 кредитів ЄКТС, що відповідає ч. 4 ст. 5 ЗУ «Про вищу освіту». Обсяг вибірових ОК становить 60 кредитів ЄКТС (25%), що відповідає п. 15 ч. 1 ст. 62 ЗУ «Про вищу освіту». Обсяг практичної підготовки за ОП становить: навчальної практики – 12 кредитів (5%), виробничої – 12 кредитів (5%).

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Зміст ОП чітко структурований за роками і семестрами, обов'язковими і вибіровими ОК. Додаткова сегментація за циклами загальної, професійної, практичної підготовки та атестації наведена в НП. За свідченням очільника навчального відділу, у робочих НП зрідка відбувається зміщення порядку вивчення ОК, пов'язане з виробничою необхідністю. Більшість ОК становлять логічну взаємопов'язану систему; теоретична та практична підготовка узгоджені в часі. Проте низка ОК викликають зауваження. ОК 10 «Основи наукових досліджень (зокрема виконання курсової роботи)» має дві точки контролю в 3 і 4 семестрах. За змістом ОК являє собою основи літературознавчих досліджень і не передбачає годин на виконання курсової роботи. Згідно з НП в 4 семестрі виконується курсова робота з ОК 7 «Педагогіка» або ОК 8 «Психологія», на виконання якої години не передбачені. Ситуацію слід узгодити. ОК 6 «Інформаційні технології в галузі» вивчається в 5 семестрі, хоча передбачає формування базових навичок роботи з ПК (Windows, Word, Excel, презентації, пошук інформації). Видається, що такий зміст ОК дублює шкільний курс інформатики та вивчається запізно. Рекомендуємо вивчати в ОК засоби дистанційного навчання. ВК 10 «Практична фонетика англійської мови» вивчається в 2 семестрі, а ВК 4 «Практика усного та писемного мовлення (англійська мова)» – у 3 і 4. Видається, що в плануванні їхнього змісту не враховано, що протягом 1–4 семестрів вивчається ОК 2 «Іноземна мова (англійська)». ВК 13 «Методика викладання англійської мови / Методика викладання польської мови» є доцільною щодо англійської мови, за якою присвоюється додаткова кваліфікація «Вчитель англійської мови». Проте щодо польської мови доцільність вивчення цієї дисципліни викликає сумнів, адже ХДУ не має відповідної ліцензії, тож додаткова кваліфікація «Вчитель польської мови» не може бути присвоєна. Більшість ОК сукупно дають можливість досягнути поставлених в ОП цілей і ПРН. Зауваження викликають окремі ОК. ОК 32 «Фізичне виховання» покликаний забезпечити ПРН 17, 22, 23. Проте зміст РПНД дає підстави сумніватися в можливості досягнути такі результати. ЕГ не вдалося встановити, чи можливе досягнення ПРН 7.2, 15.2, оскільки на запит було надано РПНД тільки ВК 10. Решту ж РПНД ВК 4–13 вибірового блоку «Польська мова» отримати не вдалося. Також не були надані програми атестації здобувачів за вибіровими блоками «Англійська мова», «Польська мова», хоч вони передбачені р. IV навчального плану. Також викликає подив, що ОК 31 «Підготовка до атестації та атестація здобувачів вищої освіти» не сприяє досягненню ПРН 7, 15, хоча згідно з НП включає в себе компонент «4. Англійська мова з методикою її викладання / Польська мова з методикою її викладання».

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Зміст обов'язкових компонентів ОП відповідає предметній області заявленої спеціальності 014 Середня освіта (Українська мова та література). В ОП передбачена теоретична і практична підготовка за дисциплінами психолого-педагогічного (ОК 7, 8, 9, 30), методичного (ОК 23, 24, 28, 30), мовознавчого (ОК 11, 13, 14, 16, 21, 25, 26, 28, 29), літературознавчого (10, 12, 15, 17–20, 22, 27–29) циклів, що охоплюють всі необхідні аспекти підготовки вчителя української мови та літератури. Наявність ОК 5 «Безпека життєдіяльності» є доцільною з огляду на предметну область. Наявність ОК 32 «Фізичне виховання» теж є доцільною з огляду на предметну область, проте змістове наповнення цього ОК потребує переосмислення. Також рекомендуємо в межах ОК 6 «Інформаційні технології в галузі» вивчати засоби дистанційного навчання, щоб узгодити його зміст із предметною областю.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Обсяг вибірових ОК становить 60 кредитів ЄКТС (25%), що відповідає п. 15 ч. 1 ст. 62 ЗУ «Про вищу освіту». При цьому 12 кредитів відведено на ВК циклу загальної підготовки, а 48 кредитів – на ВК циклу професійної підготовки. При цьому вибір ВК циклу професійної підготовки реалізується через вибірові блоки «Англійська мова» і «Польська мова». Таким чином вибірові компоненти ОП зовсім не сприяють формуванню індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти за основною предметною спеціальністю. У ХДУ є чинним «Положення, яким визначено порядок та умови обрання студентами дисциплін за вибором» від 02.07.2016 (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DMethodics/EduProcess.aspx>), яке охоплює процедури вільного

вибору (БК 3 в ОП) та вибору блоків БК («пакетів» у термінології ХДУ, п. 4.12), що в комплексі визначає «Порядок формування вибіркової складової індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти» (р. 4). Опитування здобувачів освіти 1–4 років навчання показало, що визначені «Положенням...» процедури дотримуються, студенти мають можливість обирати запропоновані блоки та дисципліни із каталогу (<http://ksuonline.kspu.edu/course/view.php?id=1245>). Проте водночас при зустрічі виявилось, що здобувачі освіти не знають про існування документа «Індивідуальний навчальний план здобувача освіти» та оперують тільки документом «Залікова книжка». У нормативних документах ХДУ не виявлено інформації про порядок формування ІНПЗ, а надана на запит ЕГ (п. 6) інформація документально не підтверджена. Опосередкованим доказом є сплутування понять «індивідуальний план» та «індивідуальний графік», присутнє у «Відомостях про СО» (с. 8). Позиціонування БК 3 вільного вибору студента тільки в осінніх семестрах (3 і 5) суттєво скорочує можливості вибору здобувачів дисциплін, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти. Також звертаємо увагу ХДУ на недоречність використання терміна «спеціалізація» (п. 20 ч. 1 ст. 1 ЗУ «Про вищу освіту») щодо вибіркового блоку, яким формується додаткова кваліфікація (як-от «Вчитель англійської мови»).

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Обсяг практичної підготовки за ОП становить: навчальної практики – 12 кредитів (5%), виробничої – 12 кредитів (5%). Редакція ОП 2019 р. передбачає збільшення обсягу виробничої практики, що відображає прагнення здобувачів і самого ХДУ до посилення її ролі в підготовці вчителя. Проте, на думку ЕГ та гаранта, навіть такий обсяг видається недостатнім для досягнення мети ОП. Тим паче, що весь обсяг практики сконцентрований в останньому семестрі навчання, тож здобувачі освіти не мають можливості скоригувати індивідуальну траєкторію навчання відповідно до результатів самоаналізу після проходження практики. Рекомендуємо розглянути можливість здійснення практичної підготовки протягом 2 і 3 років навчання, зокрема у форматі т. зв. «пасивної практики», що може розкрити перед здобувачами різні сторони освітнього процесу в закладах різних типів. Слушно видається також пропозиція стейкхолдерів передбачити практикування здобувачів не тільки у міських, а й сільських школах з огляду на регіональні особливості. Програми навчальних практик (діалектологічної та літературно-краєзнавчої) не містять тижневого планування, але з огляду на очікувані результати практики суттєве збільшення їхнього обсягу в новій редакції ОП (6+6 кредитів проти 3+3) видається недоцільним. Програма виробничої практики, наведена ХДУ в табл. 1 «Відомостей про СО» та на сайті ЗВО, стосується заочної форми навчання (6 кредитів). Програма виробничої практики, надана ХДУ на запит ЕГ (п. 12), стосується редакції ОП 2018 (9 кредитів) і дає можливість досягти необхідних результатів. Однак ЕГ не мала можливості оцінити співвідношення обсягу практики із планованим навантаженням для редакції ОП 2019 р. На запит ЕГ (п. 15) були надані копії договорів із базами виробничої практики – ЗЗСО м. Херсона. У поточних умовах дистанційного навчання частина з них відмовилася надавати студентам можливість практикуватися, проте всім студентам така можливість забезпечена. Вибіркові блоки ОП не містять практичної підготовки здобувачів освіти, що, як видається, унеможливує присвоєння додаткової кваліфікації. Проведення ж практики із додаткової кваліфікації в межах обов'язкового ОК 30 «Виробнича практика» суперечить логіці структурування ОП. Рекомендуємо розглянути це питання в контексті загального планування вибірових блоків та їхніх цілей.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Більшість ОК спрямовані на формування в здобувачів соціальних навичок (наводимо найважливіші): – творчої проактивної діяльності (ОК 22 «Методика викладання української мови», ОК 23 «Методика викладання української літератури», ОК 30 «Виробнича практика»); – самоутвердження (ОК 28 «Курсові роботи з фахових дисциплін», ОК 30 «Виробнича практика», ОК 31 «Підготовка до атестації та атестація здобувачів вищої освіти»); – лідерства й управління («Педагогіка»); – стратегічного мислення і таймменеджменту (ОК 28 «Курсові роботи з фахових дисциплін», ОК 30 «Виробнича практика»); – критики й самокритики (ОК 16 «Сучасна українська літературна мова», ОК 17 «Історія української літератури», ОК 22 «Методика викладання української мови», ОК 23 «Методика викладання української літератури», ОК 28 «Курсові роботи з фахових дисциплін», ОК 30 «Виробнича практика»). Це відповідає заявленій меті ОП, інтегральній компетентності, ЗК 2–4, 7, 9, ФК 5, 10, 11, 14, 15 та ПРН 6, 8, 10, 13, 14, 16–22.

7. Зміст освітньої програми урахував вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт за основною професійною кваліфікацією ОП «Вчитель української мови та літератури» наразі відсутній. Професійний стандарт за додатковою професійною кваліфікацією ОП «Вчитель англійської мови» наразі відсутній. Рекомендуємо однозначно вказувати в ОП присвоєння відповідної освітньої та професійної кваліфікацій, зокрема і додаткових, що визначаються опануванням ОК вибіркового блоку.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

28.10.2019 в ХДУ створено відділ забезпечення якості освіти (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/QAssurance.aspx>), який опікується періодичним опитуванням здобувачів, зокрема і щодо фактичного навантаження. Під час зустрічі керівник відділу вказав, що крім опитування застосовуються метрики Google Analytics задля контролю часу, який студенти приділяють дистанційному навчанню (перебуванню на сайтах <http://ksuonline.kspu.edu> та <http://dls.ksu.kherson.ua/dls>). Ці ж дані були підтверджені під час перегляду матеріального-технічної бази, зокрема засобів дистанційного навчання. Проте практика збору такої інформації в ХДУ тільки розпочата, її опрацювання може дати результати вже наступного навчального року. Під час зустрічей зі здобувачами були відзначені поодинокі ситуації надмірного навантаження на них, зокрема на заочній формі та під час вивчення лінгвістичного циклу. Аналіз показує, що ХДУ практикує введення до ОП т. зв. «позакредитних» дисциплін та присвоєння їм точок контролю, покликаючись (у відповідь на запит ЕГ, п. 16) на лист МОН від 13.03.2015 № 1/9-126. Але ж саме цим листом визначено, що «включення до навчальних планів так званих "позакредитних дисциплін" не передбачене ЗУ "Про вищу освіту"». Наразі йдеться про ОК 32 «Фізичне виховання», що позначений як «позакредитний», але стосується конкретних ПРН. Крім того, РПНД ОК 32 передбачає 64 год. практичної та 64 год. самостійної роботи. Натомість у навчальному плані ОК 32 визначені тільки 64 год. практичної роботи (враховані в загальну суму), а у відповідній комірці самостійної роботи зазначене від'ємне число. Недоцільним видається включення до НП факультативних «позакредитних» курсів «Фізичне виховання» та «Іноземна мова», що не враховуються в загальному обсязі навантаження. У 4 семестрі передбачене виконання курсової роботи з дисциплін ОК 7 «Педагогіка» або ОК 8 «Психологія», проте ні ОП, ні НП не передбачають виокремлення годин для їх виконання. Весь обсяг самостійної роботи в РПНД з цих дисциплін розподілено між темами, тож для виконання курсових робіт резерв часу відсутній. Виконання ОК 28 «Курсові роботи з фахових дисциплін» (дві роботи) призначене на 6 і 7 семестр, відповідно, з ОК 16/23 та ОК 17/24. При цьому відповідна РПНД передбачає виконання курсової роботи протягом цілого навчального року. Загальний бюджет часу з кредити для виконання двох курсових робіт (45 год. на кожену) за встановленими в РПНД вимогами («25–30 друкованих сторінок тексту без урахування додатків і списку використаних джерел», с. 35) видається надто малим. Аналіз показав, що розробники багатьох РПНД не відводять час на підготовку студентів до семінарських і практичних занять, концентруючи час самостійної роботи на окремих темах, з яких практична робота не передбачена. Такий підхід може зумовлювати суттєве перенавантаження студентів або ж їхню неякісну, репродуктивну роботу на семінарських та практичних заняттях. Рекомендуємо переглянути планування часу в ОК 1, 3, 10, 11, 13–15, 17, 18, 20–27.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

За ОП підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти не здійснюється. За свідченням НПП та здобувачів, в ОК «Методика викладання української мови» і «Методика викладання української літератури» активно використовуються форми моделювання навчальних ситуацій в аудиторії. Рекомендуємо ХДУ розглянути можливість запровадження елементів дуальної освіти на цій ОП задля посилення практичної підготовки здобувачів.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Сильними сторонами ОП є: – чітка структура; – відповідність обсягу законодавству; – збіжність змісту обов'язкових компонентів із визначеною предметною областю; – широкий спектр соціальних навичок, що формуються ОК. Слід відзначити позитивне прагнення ХДУ до вдосконалення нормативної бази та вироблення технологічних підходів до вимірювання фактичного навантаження на студентів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Слабкими сторонами ОП є: – недостатня продуманість вибірових блоків та їхніх ПРН; – відсутність виробничої (педагогічної) практики протягом перших 7 семестрів; – відсутність у багатьох ОК годин, запланованих для підготовки до семінарських та практичних занять. Недоліками ОП вважаємо: – порушення логіки вивчення окремих ОК, зокрема і в контексті співвідношення обов'язкових та вибірових компонентів; – вкрай малі можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувача в межах основної предметної спеціальності; – відсутність РПНД з низки ОК, зокрема вибіркового блоку «Польська мова», що не дає можливості оцінити досяжність ПРН; – відсутність нормативних документів, що регулюють порядок формування індивідуального навчального плану здобувача, та відсутність практики залучення здобувачів до його формування; – недостатньо продумана система практичної підготовки за професійними кваліфікаціями «вчитель української мови та літератури» та «вчитель англійської мови»; – наявність в ОП та НП «позакредитних» дисциплін та факультативних курсів; – надмірне

навантаження на студентів під час виконання курсових робіт. Рекомендуємо: – вивірити зміст і логіку вивчення окремих ОК; – збільшити кількість кредитів і семестрів для дисциплін вільного вибору; – розробити всі необхідні РПНД, щоб уявляти цілісну картину підготовки здобувача за цією ОП, гармонізувати зміст окремих ОК; – посилити роль здобувачів у формуванні ІНПЗ, унормувати порядок його формування; – вдосконалити систему виробничих практик, зробити її різнобічною та тривалою, розглянути можливість уведення форм безвідривної практики; – переглянути РПНД на предмет реального навантаження на здобувачів; – відмовитися від практики «позакредитних» дисциплін, натомість застосувати інші форми залучення здобувачів до здорового способу життя.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень Е

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

ХДУ прагне вдосконалити нормативну базу та запровадити технологічні засоби вимірювання реального навантаження на здобувачів. Проте ОП має низку недоліків, серед яких є критичні, пов'язані з формуванням індивідуальної освітньої траєкторії, невиваженим навантаженням на здобувачів, неможливістю перевірити досяжність результатів навчання, та менш критичні, пов'язані з практичною підготовкою, плануванням розподілу часу в частині ОК тощо. Усі вони можуть бути усунуті протягом одного року.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Правила прийому на навчання до ХДУ, зокрема за ОП 014 Середня освіта (Українська мова та література) бакалаврського рівня, створені відповідно до НПА МОН. Правила чіткі, зрозумілі, відповідають законодавству України, не містять дискримінаційних положень, вчасно оприлюднені на офіційному сайті ХДУ (<http://www.kspu.edu/Entrant/SelectionCommittee/RulesOfEntryToKSU.aspx>). Окрема увага в них приділена особам, які проживають на тимчасово окупованій території України (Додаток 7). Для них передбачені спеціальні процедури визнання результатів навчання та проходження періодів навчання за курс загальної середньої освіти, здобутих на тимчасово окупованій території України після 20.02.2014. Процедури здійснюються на базі освітнього центру «Крим – Україна» при ХДУ.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Правила прийому на ОП передбачають урахування сертифікатів ЗНО (за коефіцієнтами) з української мови і літератури (0,5), історії України (0,2) та іноземної мови або географії (0,2). Така пріоритетність, визначена коефіцієнтами, відповідає специфіці ОП. У ХДУ створені спеціальні умови зарахування на ОП для осіб з особливими потребами, на основі ОКР «молодший спеціаліст» тощо за результатами вступного випробовування або вступної співбесіди, програми яких повністю відповідають особливостям ОП (<http://www.kspu.edu/About/Faculty/IPhilologyJournalizm/abiturienty/programs.aspx>).

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

«Положення про організацію освітнього процесу» ХДУ в редакції від 25.09.2017 (надане на запит ЕГ) передбачало визнання результатів навчання, отриманих у вищому навчальному закладі-партнері в межах академічної мобільності студентів (с. 17) на підставі відповідної академічної довідки. При цьому сама процедура та відповідальна за неї особа визначені «Положенням про академічну мобільність студентів» від 29.10.2015 (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DAcademicServ.aspx>, п. 5.6, с. 5). «Положення про організацію освітнього процесу» ХДУ в редакції від 28.11.2019 при визначенні правил визнання результатів навчання, отриманих у межах академічної мобільності, також покликається на «Положення про академічну мобільність студентів». Визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, у межах поновлення навчання здобувачів освіти, передбачене п. 11.2.7 чинного «Положення про організацію освітнього процесу» (с. 18, <http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DMethodics/EduProcess.aspx>). Перераховані правила і процедури

є зрозумілими, чіткими, відповідними «Конвенції про визнання кваліфікацій...» та спираються на принципи ЄКТС. Разом з тим, вважаємо, ХДУ може розширити коло ситуацій визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО, наприклад, на сертифікованих дистанційних або заочних курсах виключно з ініціативи здобувача освіти без укладання партнерських угод між ЗВО. Перевірити дотримання цих правил на ОП не видається можливим через відсутність таких ситуацій (за свідченням ЗВО). Через обмежене коло ситуацій визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО, здобувачі освіти слабо ознайомлені зі своїми правами (ці ситуації не є актуальними для здобувачів), хоч при цьому правила удосконалені.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

До березня 2020 р. визнання таких результатів регулювалося «Положенням про організацію освітнього процесу» від 28.12.2019 (п. 11.2.9, с. 18) у порядку експерименту. Новий «Порядок ХДУ про визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті» затверджено 04.03.2020 (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DMethodics/EduProcess.aspx>). Визначені в ньому правила є чіткими та зрозумілими, «Порядок...» належним чином оприлюднений. Незначний час використання «Порядку...» не дає можливості оцінити його ефективність та послідовність дотримання. Відповідні ситуації на ОП відсутні. Наведена ХДУ у «Відомостях про СО» інформація щодо однієї зі здобувачів не відповідає суті підкритерію.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

ХДУ має чіткі правила прийому на навчання за ОП, що враховують особливості самої ОП та інтереси осіб з особливими потребами. Розроблені для них правила і програми вступного випробовування та вступної співбесіди адекватні до специфіки ОП. ХДУ послідовно вдосконалює нормативну базу, що регулює порядок визнання результатів навчання, отриманих поза межами цього ЗВО.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Слабкою стороною розроблених у ХДУ правил визнання результатів, отриманих в інших ЗВО, є обмеження кола ситуацій їх застосування. Рекомендуємо, крім умов академічної мобільності та поновлення навчання, розширити це коло ситуаціями здобуття результатів навчання в інших ЗВО, наприклад, на сертифікованих дистанційних або заочних курсах виключно з ініціативи здобувача освіти без укладання партнерських угод між ЗВО.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Правила прийому на ОП чіткі, зрозумілі, належно оприлюднені, відповідають законодавству України та особливостям ОП. Правила визнання результатів навчання, здобутих поза межами ХДУ, чіткі, зрозумілі, належно оприлюднені. Проте невеликий час їх використання не дає можливості оцінити послідовність їх дотримання під час реалізації ОП. Ситуації визнання результатів навчання, здобутих в інших ЗВО, потребують розширення.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Організація навчального процесу за заявленою освітньою програмою, а також використання форм навчання відповідають Положенню про організацію освітнього процесу в ХДУ (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DAcademicServ.aspx>). Аналіз наданих документів, бесіди з

професорсько-викладацьким складом та опитування здобувачів вищої освіти довели, що форми і методи, що використовуються під час організації освітнього процесу за цією ОП, дозволяють ефективно досягти переважної більшості програмних результатів. Зокрема, застосовуються такі методи навчання, як пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемного викладу шляхом розкриття системи доказів, дослідницький, що сприяють прояву ініціативи, самостійності, критичного мислення, творчого пошуку та висловлення власної думки, ефективної комунікації, розвитку навичок роботи в команді, пошуку шляхів до нестандартного вирішення ситуацій тощо. Під час зустрічі зі здобувачами вищої освіти експерти переконалися у їх можливості реалізовувати власне бачення у процесі розв'язання навчальних завдань. Позитивним у роботі ЗВО є широке використання сервісів інформаційної підтримки та систему дистанційного навчання Moodle, а також сервіс зворотного зв'язку «KSU Feedback» <http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DSAICI/internationalprojects/services/Feedback.aspx> (призначений для проведення анонімного або звичайного голосування за чітко визначеними критеріями серед значної множини респондентів), групи у соцмережах: Інстаграм, Telegram, Youtube ХДУ, Фейсбук, ХДУ Пресцентр <https://t.me/ksuniver> <https://www.facebook.com/khersonstateuniversity> Офіційні Telegram канали KSUtalks <https://t.me/ksutalks> Youtube: <https://www.youtube.com/user/KSU1917> Офіційні сайт <http://www.kspu.edu> https://www.instagram.com/kherson_state_university, створених для підвищення якості освіти студентів, що є свідченням студентоцентрованого підходу. Важливою змістовою частиною освітньої програми є наявність педагогічної практики. Однак за кількістю годин відносно до загального обсягу НП час, відведений на практичну підготовку студентів з основної кваліфікації, видається замалим (активна практика лише в останньому семестрі). Рекомендуємо передбачити години для пасивної практики. Таким чином, форми і методи навчання спрямовані на досягнення заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання та узгоджуються з принципами академічної свободи та студентоцентрованим підходом.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Серед засобів інформування щодо особливостей вивчення кожної дисципліни використовуються різні шляхи для інформування студентів, зокрема публікація на сайті (<http://www.kspu.edu/About/Faculty/IPhilologyJournalizm/abiturienty/oor.aspx>), а РП – на сторінках відповідних кафедр. Більш детальне ознайомлення з робочими програмами та безпосереднім змістом можливо також через систему дистанційного навчання Moodle. З метою вдосконалення процесу інформування здобувачів щодо змісту навчальних дисциплін, зокрема і за заявленою ОП, в ХНУ з березня місяця цього року розпочато роботу з розробки силабусів навчальних дисциплін, згідно з Проектом про структуру силабуса http://www.kspu.edu/About/AcademicCouncil/Materialy_zasidan/zasidannya_27042020.aspx З метою детального ознайомлення здобувачів з цілями, змістом, програмними результатами навчання та порядком й критеріями оцінювання освітньої компоненти викладачі на першому занятті здійснюють презентацію навчальних дисциплін (інформацію надано здобувачами під час опитування). За результатами анкетування респонденти в цілому позитивно оцінюють вплив форм і методів навчання та викладання на якість освітнього процесу, що свідчить про відповідність отриманих студентами результатів їх очікуванням. Отже, студентам цієї ОП інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, а також порядку та критеріїв оцінювання у межах навчальних дисциплін ОП надається своєчасно у доступному, зрозумілому вигляді. Разом з тим, студенти не мають індивідуального плану, який формує про індивідуальну траєкторію навчання здобувача вищої освіти.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Здобувачів вищої освіти заохочують до наукової діяльності кафедри та наукових досліджень викладачів на засадах академічної свободи, зокрема студенти беруть участь у науково-практичних конференціях України та зарубіжжя, в олімпіадах та конкурсах студентських наукових робіт, у Міжнародних конкурсах імені Петра Яцика, мовно-літературних конкурсах імені Т. Шевченка, де посідають призові місця. Підґрунтям для організації та здійснення бакалаврами науково-дослідницької діяльності є активне залучення студентів до роботи в Лінгвістичному освітньо-науковому центрі <http://www.kspu.edu/About/Faculty/IPhilologyJournalizm/ChairUkrLang/lingcentr.aspx>. Результати науково-дослідної роботи студентів, спільних наукових досліджень викладачів і здобувачів публікуються у фахових виданнях, збірниках наукових статей, у тому числі у студентському науковому збірнику «Студентські наукові студії» www.kspu.edu/About/NewScienceActivity/studentscientificstudios.aspx.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Про прагнення до оновлення викладачами освітнього контенту на основі сучасних наукових досягнень і практик свідчать «Відомості про СО», результати зустрічі з академічним персоналом, студентами, роботодавцями та випускниками. До процедури перегляду залучаються всі учасники освітнього процесу. Однак помітно, що зміст ОК оновлюється не суттєво і побудований переважно на традиційних змістових модулях. Позитивним є врахування регіонального контексту, обумовленого особливостями викладання української мови у загальноосвітніх закладах із

навчанням мовами національних меншин, а також розширення змісту навчальної програми дисциплінами, спрямованими на вивчення літературної критики української діаспори (ОК 20) через призму сучасних поглядів на історію української літератури. Викладачі демонструють готовність і зацікавленість у подальшому удосконаленні ОП відповідно до нових результатів досліджень та вимог тенденцій розвитку сучасної школи, однак в оформленні низки робочих програм існують певні недоліки. Також варто було б переглянути теми для самостійного вивчення з дисциплін, що викладаються на 3–4 курсах (загальні, «традиційні» питання відвести на самостійне опрацювання, а в аудиторії розглядати перспективні, актуальні, навіть дискусійні теми).

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

ХДУ постійно розширює свою участь у міжнародних освітніх та наукових програмах. Визначено чіткі прозорі процедури проведення конкурсного відбору на програми стажування. В університеті діють угоди про міжнародну співпрацю з вищими навчальними закладами Австрії, Білорусії, Грузії, Литви, Польщі (<http://www.kspu.edu/InternationalActivities/DInternatRelations/Partners.aspx>). У ХДУ налагоджено механізми інформування студентів про можливості міжнародної співпраці (спільні зустрічі з викладачами і студентами, розміщення оголошень в соцмережах та на сайті закладу), ХДУ є учасником європейської програми Erasmus+, вимоги до претендентів оприлюднено на сайті університету. Здобувачі вищої освіти і викладачі мають доступ до баз Scopus та Web of Science. Студенти залучені до участі в реалізації міжнародних проєктів, що здійснюють викладачі за ОПП, результатом діяльності яких є участь у міжнародних науково-практичних конференціях. У програмах міжнародної академічної мобільності студенти першого набору за ОП участі не брали. Тому процес інтернаціоналізації на цій ОП потребує активного подальшого розвитку.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Позитивним у роботі ЗВО є створення інформаційно-комунікаційного середовища (широке використання сервісів інформаційної підтримки та систему дистанційного навчання Moodle, а також сервіс зворотного зв'язку «KSU Feedback», призначений для проведення анонімного або звичайного голосування, створені групи у соцмережах Instagram, Telegram, Youtube, Facebook). Можливість участі студентів у міжнародних програмах академічної мобільності чи навчання на освітній програмі з подвійним дипломом. Комплексний підхід та гнучка система у застосуванні різноманітних форм і методів навчання з метою досягнення програмних результатів навчання, побудованих на основі студентоцентрованого підходу.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Рекомендовано підвищити рівень активної участі здобувачів вищої освіти в усвідомленні власної ролі стейкхолдерів, створити чітку систему ознайомлення студентів з можливостями формування індивідуальної освітньої траєкторії.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Процес навчання і викладання за ОП у ЗВО в цілому забезпечує досягнення цілей та програмних результатів навчання за заявленою освітньою програмою. Наявна повна узгодженість з вимогами за підкритеріями 4.1, 4.5, а також частково 4.2, 4.3, 4.4. Зазначені недоліки не є суттєвими для реалізації ОП, а лише визначають напрямки подальшого удосконалення.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для

окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Кожен ОК має визначену форму контрольного заходу (екзамен, залік, диференційований залік). Критерії поточного та підсумкового оцінювання досягнень здобувачів освіти наведені в РПНД та методичних рекомендаціях як складових НМКД ОК. Наведені в РПНД критерії оцінювання сформульовані переважно чітко та зрозуміло, дають можливість встановити рівень досягнень здобувачами заявлених результатів навчання. Під час експертизи з'ясовано, що оприлюднення критеріїв оцінювання здійснюється заздалегідь усно викладачами на перших заняттях з дисциплін. РПНД здебільшого представлені на сайті університету. Виявлено, що РПНД переважно не містять інформації про форму (усна, письмова, тест) та особливості (кількість та специфіка завдань) проведення підсумкових контрольних заходів. Під час розмови з НПП та студентами виявлено практику зміни форми (усна, письмова, тест) підсумкового контролю під час перебігу семестру, що непрямо передбачає п. 5.1 «Положення про організацію освітнього процесу» («Форма проведення всіх видів контролю визначається кафедрою»). Отримані суперечливі твердження щодо того, коли відбувається ця зміна і як повідомляють про неї здобувачів.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Відповідний стандарт вищої освіти відсутній. Згідно з ОП, атестація здобувачів проводиться у формі атестаційного екзамену (ред. 2019 р.) та захисту дипломної роботи (ред. 2016–2018 рр.). Атестація здійснюється відкрито і публічно. Атестаційний екзамен має комплексний характер та включає в себе всі необхідні модулі для підготовки вчителя української мови і літератури. В ОП ред. 2019 р. їх 4: методико-лінгвістичний, методико-літературознавчий, психолого-педагогічний і пов'язаний з вибіркоким блоком, за яким присуджується додаткова кваліфікація. Програми атестації з модулів затверджуються в установленому порядку, розміщені на сайті факультету (<http://www.kspu.edu/About/Faculty/IPhilologyJournalizm/abiturienty/perelikprogramDEK.aspx>) та кафедри української мови (<http://www.kspu.edu/About/Faculty/IPhilologyJournalizm/ChairUkrLang/programidergavnixispitiv.aspx>). Модулі атестаційного екзамену визначені тільки в НП, а не в ОП. На сайті представлені та ЕГ були надані програми модулів атестаційного екзамену, які не відповідають жодній редакції НП. На сайті не представлені та ЕГ не надані програми модулів атестаційного екзамену, пов'язані з вибіркоким блоком дисциплін («Англійська мова з методикою її викладання», «Польська мова з методикою її викладання»), за якими присуджується додаткова кваліфікація. Надані програми з модулів атестаційного екзамену не містять інформації про форму його проведення, кількість і специфіку завдань. Таким чином, ЕГ не мала змоги однозначно й достовірно встановити, чи дає можливість такий екзамен здійснити належну атестацію.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Чинні в ХДУ «Положення про організацію освітнього процесу» та «Положення про порядок оцінювання знань студентів» (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DMethodics/EduProcess.aspx>) містять загальні визначення суті та порядку проведення поточних і підсумкових (заліку, диференційованого заліку, екзамену, атестації) контрольних заходів та їх повторного проходження. Згідно з положеннями, розклад заходів підсумкового контролю доводиться до відома викладачів і студентів не пізніше як за місяць до початку сесії. За свідченням НПП і здобувачів, збільшується частка письмових екзаменів, проте нормативні документи не містять інформації про порядок їх проведення, який би забезпечував об'єктивність екзаменаторів. Також збільшується частка контрольних заходів у формі тестів. У нормативних документах ХДУ відсутні правила і процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів під час здійснення контрольних заходів. Виявлено невідповідності. «Положення про організацію освітнього процесу» має чітко сформульовані правила і процедури оскарження результатів тільки письмових контрольних заходів, що передбачають роботу Апеляційної комісії (5.11). У відповідь на запит ХДУ повідомив, що це нова норма, створення Апеляційної комісії на 2019–2020 н. р. не передбачене, вона створюється на початку навчального року. (Звертаємо увагу, що створення такої комісії передбачають також «Правила прийому» у 2020 р.) Натомість під час розмов зі здобувачами виявлено практику «індивідуального оскарження», коли студент може неофіційно звернутися до викладача і попросити додаткові завдання, щоб отримати вищу оцінку. Зауважуємо, що такі процедури, пов'язані із контрольними заходами, потребують більш жорсткого врегулювання, закріплення та реалізації на рівні ХДУ.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

У ЗВО діє ряд документів (<http://www.kspu.edu/Information/Academicintegrity.aspx>), які в сукупності достатньо чітко визначають політику, стандарти та процедури дотримання академічної доброчесності, зокрема: 1) Розпорядження проректора з наукової роботи ХДУ від 03.09.2018 №18 «Про використання в роботі рекомендацій щодо запобігання академічному плагіату та виявлення його в наукових роботах»; 2) Наказ ХДУ від 07.11.2018 №926-Д «Про використання в роботі методичних рекомендацій МОН України для ЗВО з підтримки принципів академічної доброчесності»; 3) Положення про комісію з питань академічної доброчесності ХДУ; 4) Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності; 5) Розширений глосарій термінів та понять із академічної доброчесності; 6) Рекомендації щодо запобігання академічному плагіату; 7) Положення про академічну доброчесність ХДУ; 8) Положення про комісію з питань академічної доброчесності ХДУ; 9) Наказ ХДУ від 01.11.2019 №885-Д «Про затвердження комісії з питань академічної доброчесності»; 10) Наказ від 02.03.2020 №236-Д «Про введення в дію кодексів академічної доброчесності для НПП і здобувачів вищої освіти ХДУ». Популяризація академічної доброчесності в ЗВО декларується та (за результатами розмови зі здобувачами) здійснюється уведенням до виховної роботи заходів, що формують у здобувачів норми академічної етики й доброчесності, проте без введення відповідних дисциплін або тем в ОП. Окрім того, інформація про етичні норми академічної доброчесності розповсюджується через органи студентського самоврядування, первинну профспілкову організацію студентів та аспірантів, Раду молодих учених. Для протидії порушенням академічної доброчесності використовується рекомендована МОН система Unicheck та підписаний договір з ТОВ «Антиплагіат». Загалом уся система запобігання плагіату формується та працює злагоджено. Проте звертаємо увагу, що визначена система охоплює переважно підготовку випускових робіт, а на цій ОП 014 в ред. 2019 р. така робота не передбачена. Рекомендуємо охопити системою перевірки на плагіат інші форми роботи, передбачені такими ОП.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Позитивними практиками є: – прагнення унормувати процедури, пов'язані з оцінюванням результатів здобувачів; – лояльність з боку викладачів; – використання дієвих технологічних рішень для запобігання академічному плагіату; – популяризація академічної доброчесності через роз'яснення та виховні заходи.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Виявлені такі недоліки: – практика зміни форми та особливостей проведення контрольних заходів під час семестру; – відсутність опису форми та особливостей проведення контрольних заходів у РПНД; – невідповідність програм з модулів атестаційного екзамену визначеним у НП модулям; – відсутність практики регламентованого оскарження результатів оцінювання. Рекомендуємо: – відображати в РПНД (силабусах) форми та особливості проведення контрольних заходів, не міняти їх після початку курсу, заздалегідь оприлюднювати; – переглянути документи, пов'язані з підсумковою атестацією, зокрема з модулями вибіркового блоку (додаткової кваліфікації); – розширити сферу застосування перевірки на плагіат.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

У ЗВО є чинні документи, що регламентують процедури, пов'язані з контрольними заходами. Ці регламентації є подекуди недосконалими або неузгодженими, однак практика їх застосування напрацьовується і зазнає змін. Формується злагоджена система дотримання академічної доброчесності. Контрольні заходи та критерії оцінювання, передбачені ОП і РПНД, є достатньо чіткими, придатними для оцінювання рівня досягнення здобувачами визначених результатів навчання. Виявлені недоліки можуть бути усунуті під час декларованих ХДУ трансформаційних процесів, зокрема під час переходу до накопичувальної системи оцінювання, яку заплановано ввести із 2020–2021 н. р.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Аналіз кадрового складу, здійснений у розрізі дисциплін за заявленою ОП, доводить, що залучені викладачі мають достатній рівень академічної кваліфікації щодо забезпечення належного рівня викладання дисциплін, поданих у таблиці 2. Бесіда експертної групи з НПП, проведена для оцінювання їхньої вмотивованості щодо забезпечення якісного процесу навчання та подальшого професійного розвитку, довела спрямованість викладачів на досягнення високих результатів у процесі навчання. Виявлено невідповідність викладача ОК 8 «Психологія» (к. пед. наук, доцент І. І. Корольова <http://www.kspu.edu/About/GeneralChair/ChairPedagPsychology/Staff.aspx>) ні за базовою освітою, ні за колом наукових інтересів та публікацій. Викладачі постійно підвищують свою кваліфікацію, зокрема й у закордонних ЗВО, мають наукові публікації у зарубіжних виданнях, а також у журналах, що входять до наукометричних баз Scopus та Web of Science. Під час бесіди здобувачі вищої освіти підтвердили задоволеність методами навчання та професійним рівнем викладачів ОП. Це також підтверджено наданими ХДУ результатами анкетування, проведеного серед здобувачів зазначеної ОП.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Процедура конкурсного відбору у ЗВО відбувається згідно з «Положенням про проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників» (http://www.kspu.edu/About/AcademicCouncil/Polojenie_pro_konkurs.aspx) Процедура конкурсного відбору передбачає проведення відкритих занять, моніторинг діяльності науково-педагогічного працівника, підвищення кваліфікації, участь у кафедральних темах, проектах, конференціях, підвищення h-індексу і т. ін. На кафедрі здійснюється аналіз відповідності кваліфікації претендента на посаду щодо дисципліни ОП. Після розгляду надаються рекомендації Вченій раді факультету або університету. На посади НПП приймаються особи, які відповідають вимогам, установленим до НПП Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», кваліфікаційним вимогам для претендентів на заміщення посад науково-педагогічних працівників, Ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності за відповідним рівнем підготовки за відповідною спеціальністю та умовам оголошеного конкурсу. Кінцевий етап проведення конкурсу включає укладання з НПП строкового договору (контракту).

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

Для забезпечення якісної підготовки здобувачів вищої освіти та їх практичної підготовки ХДУ активно залучає до співпраці потенційних роботодавців. Укладено угоди про проходження здобувачами практик із освітніми закладами міста та району, що дає можливість студентам здобувати практичні навички. Зустріч з роботодавцями (директорами шкіл міста Херсона та області, викладачами загальноосвітніх шкіл) підтвердила взаємозв'язок ХДУ з роботодавцями, продемонструвала реальну взаємодію між університетом та закладами освіти міста та району. Така практика, як зазначили самі роботодавці, дозволяє заздалегідь ознайомитися з майбутніми фахівцями й визначитися щодо подальшого їхнього працевлаштування. Це свідчить про зацікавленість самих роботодавців у набутті студентами практичних навичок, знань і вмінь. Також роботодавці залучаються до участі у роботі експертних комісій, розробці та оцінці освітніх програм та їх компонентів, надають рецензії та рекомендації щодо удосконалення мети, завдань та результатів освітньої програми. Представники кафедр ФУФЖ та ХДУ загалом залучають роботодавців до активної співпраці шляхом проведення круглих столів, робочих зустрічей тощо.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

На зазначеній ОП у 2019–2020 н. р. така практика не здійснювалась. Однак з'ясовано, що в попередні роки на кафедрах за сумісництвом працювали вчителі шкіл міста, які залучалися до реалізації освітнього процесу як професіонали-практики. Бесіда зі студентами засвідчила позитивне ставлення студентів до такої практики та потребу в її поширенні. Було б доцільним влаштовувати тематичні зустрічі з роботодавцями в межах конкретних дисциплін безпосередньо в загальноосвітніх школах.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

У ХДУ діяльність з професійного розвитку НПП здійснюється відповідно до чинного «Положення про підвищення кваліфікації науково-педагогічних і педагогічних працівників...» (<http://www.kspu.edu/About/NewScienceActivity/StaffTraningSystem.aspx>). Університет планує та створює сприятливі умови для професійного зростання викладачів. Підвищення кваліфікації має короткострокові та тривалі форми, здійснюється в Україні і за кордоном (Австрія, Болгарія, Польща, Білорусь, Грузія). Частина викладачів мають публікації у журналах, що входять до наукометричних баз Scopus та Web of Science. НПП беруть участь у семінарах-тренінгах, майстер-класах. У 2019–2020 н. р. викладач Н. Чаура проходить річне стажування у Вроцлавському

університеті (Польща). Важливість безперервного професійного розвитку НПП зумовлена зростанням потреб здобувачів вищої освіти до використання сучасних методик під час занять.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

Основні положення щодо стимулювання НПП визначені Колективним договором між ректором та профкомом профспілкової організації співробітників Херсонського державного університету (<http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/%D0%9A%D0%BE%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B4%D0%BE%D0%B3%D0%BE%D0%B2%D1%96%D1%80%20%D0%BD%D0%B0%202016-2020.doc?id=9a19ad8d-89f2-4a8f-9d58-cd4c6e1c9b2d>). Заохочення деталізовані в «Положенні про преміювання працівників ХДУ» (Додаток до Колективного договору № 2), де обґрунтовано матеріальне заохочення за зразкове виконання трудових обов'язків, перемоги у конкурсах, новаторство у праці, за тривалу і бездоганну роботу та інші досягнення. З 03.03.2020 в ХДУ діє «Положення про критерії преміювання науково-педагогічних працівників» (<http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/%E2%84%96%20239-%D0%94%20%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%20%D0%BF%D1%80%D0%B5%D0%BC%D1%96%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%9D%D0%9F%D0%9F.pdf?id=1aa27e5f-6a60-4293-8f50-89c0a62c9cc5>), яким визначено конкретні заохочення за умови виконання різних форм науково-дослідницької, міжнародної та освітньої діяльності.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Загалом професійний рівень НПП дозволяє забезпечити досягнення цілей та програмних результатів навчання за ОП. Розвиток викладацької майстерності здійснюється на регулярній основі, активно стимулюється та заохочується.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

У ЗВО, зокрема на кафедрах, що забезпечують реалізацію заявленої ОП, існувала практика залучення до освітнього процесу роботодавців, яку варто поновити. Рекомендуємо уточнити підстави відповідності викладача ОК 8 «Психологія».

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

Якісний склад НПП, рівень їхнього професіоналізму, система професійного розвитку, програма матеріального стимулювання академічного складу загалом забезпечують досягнення цілей та програмних результатів навчання. Незначні недоліки не є суттєвими та можуть бути усунуті в робочому порядку.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Матеріально-технічні ресурси оцінювалися за фото- і відеооглядами (<http://www.kspu.edu/PublisherReader.aspx?newsId=11681>, <http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/StudHostels.aspx>). Фінансові ресурси – за відкритими даними (<http://www.kspu.edu/Legislation/Financialinformation.aspx>). Інформаційні ресурси – у режимі відеоконференції. Університет має сучасне технічне обладнання: 2 актові зали, 4 спортивні зали, плавальний басейн, навчальні майстерні, санаторій-профілакторій, навчально-тренувальний центр із водних видів спорту тощо. Діє наукова бібліотека з коворкінг-центром, конференц-залом, читальною залом та з абонементом навчальної літератури. Є бібліотеки при кафедрах, що забезпечують реалізацію ОП. Працює електронний каталог «e-Library». Гарною практикою є співпраця бібліотеки з НПП, зокрема працює редакційно-видавничий відділ, що задовольняє

потреби викладачів і студентів у друкованих навчально-методичних матеріалах. У гуртожитку є читальна зала, що теж забезпечена певною кількістю навчальної літератури. Є проблеми, проте вони незначні, студенти та викладачі задоволені роботою бібліотеки. У навчальному корпусі є Wi-Fi з безоплатним доступом (процедура реєстрації оприлюднена і доступна). На базі університету діє спортивно-оздоровчий табір «Буревісник» на березі Чорного моря, який дає можливість студентам проходити практику та, загалом, є гарною мотивацією: за успішне навчання можна отримати безкоштовні квитки. На базі факультету функціонують 22 навчальні аудиторії, 5 з них обладнані мультимедійними комплексами та 2 – комп'ютерами. Програмне забезпечення, яке використовується на комп'ютерах, дещо застаріле, проте планується поступове оновлення. Необхідне навчально-методичне забезпечення наявне та доступне здобувачам. Дистанційне навчання реалізоване на базі платформи Moodle, власної розробки ХДУ – програмного комплексу «Херсонський віртуальний університет», корпоративної електронної пошти, сайту університету, сервісу Google Classroom. Програмні платформи здебільшого використовуються для файлообміну. Система дистанційного навчання дає змогу отримувати необхідну інформацію, складати тести, вхід забезпечується особистим логіном та паролем. Загалом ресурси і забезпечення дають можливість досягти визначених цілей і результатів навчання.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

Під час розмови з'ясовано, що всі викладачі та здобувачі вищої освіти мають безоплатний доступ до мережі Інтернет, до репозитарію бібліотеки, до аудиторій та актових зал тощо. Здобувачам надане право на безкоштовне відвідування басейну за розкладом. Також безкоштовно можна отримати путівки для відпочинку в спортивно-оздоровчому таборі «Буревісник» на березі Чорного моря за високі досягнення або поїхати туди на практику. Деканат факультету забезпечує доступ до електронного розкладу та електронного документообігу. Доступ до необхідного для навчання обсягу ресурсів, зокрема до системи дистанційного навчання, є безоплатним.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Під час експертизи, зокрема з бесід зі здобувачами, встановлено, що освітнє середовище не становить небезпеки для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти. У корпусах та аудиторіях досить тепло, аудиторії чисті, окрім техперсоналу, їх після заняття прибирають і здобувачі (у групах установлюється графік чергувань). Це є ініціативою самих студентів і гарно ними обґрунтовано. У бесідах та з огляду підтверджено, що для підтримки безпеки і здоров'я здобувачів у ХДУ працює медичний центр первинної допомоги, який має кабінет лікаря, маніпуляційний кабінет, денний стаціонар, кабінет діагностики та фізіотерапії. Плюсом ОП та ХДУ загалом є максимально комфортні сервіси для забезпечення здорового способу життя студентів: сучасний спортивний майданчик, спортивні зали, сучасний басейн, їдальня та буфети, відпочинок у СОР «Буревісник» та підтримка багатьох різних видів позанавчальної діяльності.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Установлене достатнє забезпечення освітньої, організаційної, інформаційної, консультативної та соціальної підтримки. На сайті можна знайти всю необхідну інформацію, навіть карту зі зручною навігацією: позначками будівель університету, гуртожитків, аптек, вокзалів тощо. Функціонують студентське самоврядування та профком, які працюють досить потужно (до прикладу, за їхньої участі студенти домоглися виплат субсидій певним групам студентів та відміни трудової практики). Органи студентського самоврядування обираються студентами та працюють досить активно, зокрема організовують дозвілля, певну психологічну підтримку, заохочення навчання тощо. В університеті діє досить потужна система психологічної підтримки, що включає в себе соціально-психологічну службу (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/psychologicalservice.aspx>), психологів, «схрипку довіри». Під час бесід встановлено, що система дійсно добре та злагоджено працює, завдяки чому, за словами здобувачів, за час їхнього навчання конфліктних ситуацій не було. Взаємовідносини здобувачів з викладачами, як спостережено, лояльні: згідно з отриманою від здобувачів інформацією, вони можуть звернутися за порадою, до їхньої думки дослухаються, окрім того, члени студентського самоврядування беруть участь у засіданнях деканату з погодження РПНД, що є гарною практикою. У ХДУ працює досить непогано розроблена система фідбеку, де кожен студент, маючи особистий логін та пароль, може анонімно оцінити роботу викладача. Під час бесід та огляду встановлено, що система працює і студенти активно її використовують. Здобувачі освіти задоволені рівнем консультативної підтримки, яку їм надають кафедри, що забезпечують реалізацію ОП.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

Умови для реалізації права на освіту осіб з особливими потребами наявні: навчальні корпуси обладнані пандусами, головний 8-поверховий корпус має спеціальний підйомник і ліфти, що дають змогу піднімати інвалідні візочки. У корпусах, де ліфти відсутні, для цих категорій студентів передбачені індивідуальні заняття, консультації в приміщеннях на 1 поверсі. Під час зустрічі та огляду ці факти підтверджено. У соціально-психологічній службі виокремлено сектор інклюзії. Працівники служби зазначили, що задля виховання в молоді толерантного ставлення до осіб з особливими потребами та процесу їхньої інтеграції в освітнє середовище на факультеті проводяться різноманітні виховні заходи. Наразі за ОП особи з особливими потребами не навчаються.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Під час зустрічі з представниками соціально-психологічної служби, гуманітарного відділу, заступником декана з організаційно-виховної роботи отримана інформація про існування «схемки довіри» та інтернет-ресурсів, де можна анонімно поділитися особистими проблемами та інформацією про випадки булінгу, насильства або дискримінації. Окрім того, під час виховних заходів з першокурсниками поширюється інформація про необхідні дії в разі виникнення таких ситуацій (звернення до соціально-психологічної служби). Більшість студентів підтвердили, що ознайомлені з такою інформацією та знають свої права. З бесід виявлено, що конфліктних ситуацій у здобувачів освіти не було. У ХДУ розроблена та діє антикорупційна програма (<http://www.kspu.edu/Anticorruption.aspx>), уведено посаду уповноваженої особи ректора з питань запобігання та виявлення корупції. Разом з тим у нормативних документах ХДУ відсутні чіткі процедури вирішення конфліктних ситуацій, зокрема пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією, булінгом.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Сильними сторонами вважаємо дигіталізацію навчання, потужну матеріально-технічну базу, сервіси для забезпечення здорового способу життя студентів, обладнання корпусів пандусами, підйомниками, ліфтом для візків, гарно налагоджену роботу соціально-психологічної служби, гуманітарного відділу, органів студентського самоврядування та профкому.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Виявлені недоліки: – дещо застаріле програмне забезпечення в одному комп'ютерному класі, недостатня пропускна здатність інтернет-каналу на факультеті; – відсутність нормативного врегулювання процедур вирішення конфліктних ситуацій. Рекомендуємо: – попри позитивні практики соціально-психологічної роботи все ж розробити та прийняти документи, що визначатимуть чіткі процедури вирішення конфліктних ситуацій, зокрема пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією, булінгом.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Загалом вимоги критерію 7 дотримано. ХДУ належно працює над удосконаленням матеріально-технічного, консультативного та соціально-психологічного забезпечення освітнього середовища. Незначні недоліки можуть бути усунуті в процесі розвитку МТБ та розробки нормативних документів.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП регулювалися документом «Внутрішня система забезпечення якості освіти» (ВСЗАО) ХДУ (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DMethodics/EduProcess.aspx>), який ґрунтується на положеннях р. VII «Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти» (наказ МОН України від 01.06.16 №600), на принципах «Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти» Європейської асоціації із забезпечення якості вищої освіти. З 03.03.2020 в ХДУ чинне «Положення про освітню програму», (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/QAssurance.aspx>). До того часу, за наданим на запит свідченням ХДУ, ці процедури визначав п. 12 «Положення про організацію освітнього процесу» (чинного з 01.11.2019). Таким чином, перегляд ОП, поданої на акредитацію, здійснювався відповідно до документа ВСЗАО ХДУ. Згідно з ним (с. 9–10), перегляду та коригуванню ОП передують моніторинг за участі факультету, кафедр, студентського самоврядування, навчального та навчально-методичного відділів. Критерії перегляду визначаються на основі щорічного анкетування широкого кола стейкхолдерів (НПП, здобувачів, роботодавців, випускників). Як видно з наданих ХДУ документів, ці процедури переважно були дотримані. Наступний етап («Крім того перегляду (перевірці) підлягають: навчальних планів, графіків освітнього процесу, робочих навчальних програм з дисциплін; відповідність змісту навчальних планів і робочих навчальних програм вимогам програм якості та стандартам») був дотриманий частково. Такий висновок зумовлений тим, що ХДУ не надав частину РПНД, які відповідали б новій редакції ОП.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

У ХДУ діє студентський парламент (<http://www.kspu.edu/About/studparlament.aspx>), діяльність якого спрямована зокрема на вдосконалення освітнього процесу, підвищення його якості. У ХДУ здійснюється регулярне опитування студентів через гугл-форми (<http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx?id=a41899b4-5fe7-4c3b-b780-0e1faa512595>) та сервіс KSU Feedback (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DSAICI/internationalprojects/services/Feedback.aspx>). Отримані пропозиції щодо вдосконалення ОК та освітнього процесу враховуються під час перегляду ОП. Під час відеогляду підтверджене використання таких форм опитування. Надані ХДУ результати анкетування засвідчують, що більшість студентів задоволені якістю освітнього процесу та вважають, що він здійснюється відповідно до затвердженої ОП. На зустрічі представники студентського самоврядування зазначили, що входять до складу вченої ради факультету і беруть участь у процесі періодичного перегляду ОП.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Згідно з наданими документами, роботодавці долучаються до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості. Це ж підтверджене і під час бесіди з роботодавцями. Залучення їх до перегляду ОП є безпосереднім та проходить у формі засідань кафедр і круглих столів. Рекомендуємо практику залучення роботодавців до періодичного перегляду ОП та забезпечення її якісного рівня впровадити і систематизувати.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

У ХДУ діє «Сектор сприяння працевлаштуванню студентів та випускників» (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DPractices.aspx?lang=uk>), працівники якого інформують студентів на сайті університету про наявні вакансії на підприємствах, в установах та організаціях, збирають інформацію про кар'єрний шлях випускників. Відповідні обов'язки має також один із заступників декана. З ініціативи кафедр створено сайт Асоціації випускників факультету української філології та журналістики (<https://sites.google.com/view/asffjksu/%D0%B3%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%Bo>), де зокрема через гугл-форму збирається інформація щодо кар'єрного шляху випускників. Відповідно до наданих свідчень, така інформація враховується для вдосконалення освітнього процесу в робочому порядку без відповідної регламентації.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Положенням від 04.12.2019 визначено повноваження Відділу забезпечення якості освіти (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/QAssurance.aspx>), який здійснює моніторинг якості освіти для здобувачів вищої освіти і академічної спільноти, освітньої і академічної діяльності, дотримання академічної доброчесності, формує аналітичні звіти для управління якістю освіти в ХДУ, зокрема реагування на виявленні недоліки в ОП чи освітній діяльності. До того часу частину відповідних функцій виконував Відділ (сектор)

моніторингу якості освіти <http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/QAssurance/Regulations.aspx>. Відповідно до «Показників діяльності НПП» здійснюється моніторинг діяльності науково-педагогічного працівника, який бере участь у конкурсі на заміщення вакантної посади, як частина внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти. У 2020 р. моніторинг здійснюється за 7 групами показників, що охоплюють зокрема науково-дослідницьку, міжнародну, науково-організаційну, освітню, соціально-гуманітарну діяльність, оприлюднення результатів наукової, науково-методичної, діяльності, науково-педагогічний потенціал та рейтингові показники. Подальші процедури реагування на виявлені недоліки визначає «Внутрішня система забезпечення якості освіти» (ВСЗЯО) ХДУ (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DMethodics/EduProcess.aspx>, с. 9–14), що передбачає участь вченої ради, вчених рад факультетів, кафедр. Таким чином, система забезпечення якості освіти, яка формується в ХДУ, дає можливість вчасно реагувати на виявлені недоліки в ОП та освітньому процесі.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Попередні акредитаційні експертизи за цією ОП не проводилися. Оскільки в ХДУ цього навчального року акредитуються кілька ОП, рекомендуємо звертати увагу на зауваження, висловлені щодо інших ОП, для виявлення та ліквідації можливих системних недоліків.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

У ХДУ діє система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти, Вчена рада ХДУ затвердила (протокол від 30.06.2016 №10) процедури внутрішнього забезпечення якості вищої освіти та їх реалізацію. Удосконалюється нормативна база, здійснюється постійний моніторинг якості освіти з погляду здобувачів вищої освіти та академічної спільноти у відповідності до «Порядку виявлення та запобігання академічному плагіату» та «Порядку опитування здобувачів щодо якості освіти та освітнього процесу». Разом це формує в академічній спільноті культуру якості, що сприяє постійному вдосконаленню ОП, об'єднує всіх учасників освітнього процесу у дотриманні норм академічної доброчесності та прагненні якості.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

Позитивною практикою у контексті Критерію 8 є взаємозв'язок із роботодавцями та здобувачами вищої освіти, наявність окремого підрозділу, що здійснює регулярний моніторинг якості освітньої програми та сприяє своєчасному усуненню виявлених недоліків, прагнення ХДУ до формування дієвої системи забезпечення якості освіти.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Незважаючи на постійну роботу зі стейкхолдерами, опитування здобувачів вищої освіти та академічної спільноти, такі заходи не мають системного узгодженого характеру й потребують удосконалення. Йдеться про забезпечення регулярного моніторингу потреб роботодавців і комплексного врахування їхніх рекомендацій при перегляді ОП у подальшому.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

Загалом внутрішнє забезпечення якості ОП здійснюється на належному рівні, що забезпечує якісну реалізацію як ОП, так і освітньої діяльності ХДУ. Часткові виявлені недоліки не є суттєвими та можуть бути усунені в робочому порядку.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу врегульовані у відповідних нормативних документах ХДУ (Статуті, Колективному договорі, Правилах внутрішнього розпорядку, Положенні про організацію освітнього процесу тощо), які розміщено на сайті університету, зокрема на сторінках факультету та відповідних відділів і служб. Сайт університету подекуди не є достатньо легким та зрозумілим у користуванні. Інформація на ньому систематично та оперативно оновлюється. Права та обов'язки здобувачів освіти сконденсовано викладені також у «Путівнику студента 2019/2020». Під час бесід з різними групами стейкхолдерів освітнього процесу з'ясовано, що відповідні правила та процедури є зрозумілими і чіткими, позитивно сприймаються та послідовно виконуються всіма членами академічної спільноти.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

Через те, що редакція ОП затверджувалася безпосередньо перед початком 2019–2020 н. р., неможливо встановити, чи були витримані необхідні терміни та умови оприлюднення проекту змін. Проте показово, що проекти змін до інших ОП оприлюднюються вчасно. На сайті ХДУ є необхідна інформація щодо адреси, на яку можна надсилати зауваження та побажання щодо ОП та її проектів.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

На сайті представлена вся необхідна інформація. Проте, як видно з наданих документів (рішення НМ ради, вченої ради, наказу ректора, реквізитів самої ОП), затвердження нової редакції ОП та введення її в дію відбулося 27.08–04.09.2019. Таким чином, абітурієнти, які обирали цю ОП, не могли бачити повної та достовірної інформації про неї під час вступу. Радимо оприлюднювати таку інформацію до початку вступної кампанії та розміщувати інформацію про ОП у розділі «Абітурієнту», адже майбутні здобувачі недостатньо розуміють структуру ЗВО та роль відповідних структурних підрозділів, тож їм складно віднайти таку інформацію на сторінках структурних підрозділів.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Позитивні практики: – права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу врегульовані у відповідних нормативних документах ХДУ, які належно оприлюднено; – ХДУ розміщує на своєму офіційному сайті докладну та достовірну інформацію про ОП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Недоліком у контексті Критерію 9 вважаємо практику недостатнього інформування вступників щодо змісту ОП та її ОК, зокрема через затвердження її нової редакції пізніше, ніж відбувся вступ на навчання. Рекомендуємо: – у майбутньому проект оновленої ОП, змін до неї оприлюднювати для громадського обговорення не пізніше як за 1 місяць до їх розгляду, таблицю пропозицій – протягом 1 тижня після закінчення громадського обговорення; – приймати зміни до ОП в кінці навчального року для належного ознайомлення абітурієнтів з її змістом; – розміщувати повну інформацію про ОП на сторінці «Абітурієнту» для полегшення пошуку інформації про ОП.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Загалом ХДУ відповідає вимогам критерію 9 у контексті прозорості та публічності. Висловлені зауваження можна виправити в робочому порядку.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряміві досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквіумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

Під час підготовки до онлайн-зустрічей та самих зустрічей зафіксовано низку спостережень. Позитивне враження справили: – добра і самовіддана робота гаранта в непростих умовах карантину; – доброзичливість і відкритість учасників зустрічей. Негативне враження справили: – наведення у «Відомостях про СО» інформації, що подекуди не відповідає змісту запитань; – надання неповної або неналежної інформації на запити ЕГ; – ненадання на запит ЕГ майже жодної РПНД вибіркового блоку «Польська мова»; – неоприлюднення на сайті ХДУ програми візиту ЕГ; – невчасне оприлюднення на сайті ХДУ покликання на відкриту зустріч; – певна некомпетентність у питаннях щодо вибірових блоків ОП заступника декана з навчально-методичної роботи та практик як розробниці цих вибірових блоків.

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2 . Структура та зміст освітньої програми	E
Критерій 3 . Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4 . Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5 . Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	не застосовується

Додатки до звіту:

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Козлов Роман Анатолійович

Члени експертної групи

Коваль Оксана Володимирівна

Марчук Надія Юріївна